

**Bí ẩn dấu ấn Chăm Pa
tại Hoàng thành Yên Bái**

- Qua gần 10 năm khai quật, các nhà khảo cổ sửng sốt khi phát hiện ra cả một khu Hoàng thành với hệ thống công trình Phật giáo vô cùng hoành tráng có niên đại nghìn năm tuổi, tại vùng đất Lục Yên, Yên Bái.

Sự phát lộ của hệ thống “Hoàng thành Yên Bái” trải dài khắp xã Tân Lĩnh (Lục Yên - Yên Bái) và lan ra một số vùng lân cận với những di chỉ còn lại khá nguyên vẹn khiến nhiều nhà khảo cổ sửng sốt. Thế nhưng, điều mà khiến giới khảo cổ ngạc nhiên nhất là tại sao giữa vùng đất xa xôi ấy, cách đây cả nghìn năm, lại xuất hiện những dấu ấn rõ nét của văn hóa Chăm Pa, nền văn hóa mãi phía cực Nam Việt Nam?

Những hiện vật tại "Hoàng thành Yên Bái" có niên đại và hình dạng giống hiện vật được khai quật tại Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội.

Kỳ bí miền đất thời gian nghìn năm tuổi

“Hoàng thành Yên Bái” nằm trải dài trên khắp một vùng rộng lớn đến trên dưới 10 cây số vuông, được bao bọc bởi một thung lũng bằng phẳng bên dòng sông Chảy và thượng nguồn hồ Thác Bà.

Phải mất nhiều giờ đồng hồ vượt qua những nhiều vùng địa hình khúc khuỷu, chúng tôi mới khám phá được phần nào khu thung lũng huyền bí nghìn năm tuổi này. Giữa những ruộng ngô đương sắp kỳ trở bắp là thấp thoáng những “ngôi nhà” do đoàn khảo cổ học dựng lên tại các hố khai quật để bảo vệ di vật.

“Hoàng thành Yên Bái” được bao bọc bởi một thung lũng bằng phẳng bên dòng sông Chảy và thượng nguồn hồ Thác Bà.

Theo niên đại của những di chỉ được khai quật tại thung lũng

này thì nghìn năm trước nơi đây là cả một hệ thống sầm uất những đền đài thành quách, những cung điện chùa tháp với cuộc sống đô hội phồn hoa. Thời gian đã vùi lấp tất cả dưới lớp đất đá. Nhưng cũng chính thời gian đã làm phát lộ trở lại những dấu ấn xưa để hình bóng cha ông còn thấp thoáng trên mảnh đất miền biên viễn này, như một lời khẳng định chủ quyền thiêng liêng của Tổ quốc.

Ông Liễu Văn Chanh, một người dân ở xã Tân Lĩnh thật thà cho biết ông và những người nông dân thuần phác ở đây từ bao đời cứ làm ngô, làm lúa trên cánh đồng này. Mỗi vụ lật đất, họ lượm được những mảnh gạch, mảnh ngói vàng hình rồng đầu phượng mà chẳng mấy may nghĩ rằng đó đã từng là một phần của những lâu đài thành quách. Những người nông dân chỉ nghĩ những mảnh vỡ vô tri mà thế hệ trước vứt bỏ nên gom lại ném cả lên bờ cho đỡ vướng khi cày, bừa để rồi nhiều nhà khảo cổ sau này phải sửng sốt tiếc nuối.

Bí ẩn về sự xuất hiện của văn hóa Chăm Pa tại di tích

“Hoàng thành Yên Bái” vẫn là một dấu chấm hỏi.

Còn ông Trần Xuân Ca lại cho rằng: Nền văn hóa Chăm
phồn thịnh ở phía nam. Từ trung tâm đó, dấu ấn Chăm lan
tỏa ra các khu vực xung quanh, càng xa trung tâm thì dấu ấn
đó càng nhạt dần. Việc phát hiện dấu ấn Chăm ở khu di tích
khảo cổ Tân Lĩnh được cho là xa xôi nhất so với trung tâm
của nó. Nếu nhìn ở góc độ này thì việc chúng ta thấy phảng
phất dấu ấn Chăm trên những hiện vật ở một ngôi chùa miền
biên viễn phía bắc là điều không khó hiểu.

Trong rất nhiều những giả thiết được đặt ra, chỉ có hai ý kiến này là hợp lý nhất. Tuy nhiên, các nhà nghiên cứu lịch sử cho rằng, cần phải tìm ra được những bằng chứng sát thực lý giải về việc tại sao lại có sự xuất hiện của văn hóa Chăm tại đây. Vẫn biết vậy nhưng cho đến nay, bí ẩn về sự xuất hiện của văn hóa Chăm Pa tại di tích “Hoàng thành Yên Bái” vẫn là một dấu chấm hỏi.